

Συνέντευξη με τον κ. Παπαδάκη Ιωάννη (ή Καρεκλά)

Κρήτη, Λιμάνι Ρεδύμνου

28 Οκτωβρίου 2004

Ερευνητές συμμετέχοντες στη συνέντευξη:

Σηφάκης Γρηγόριος, Διονυσόπουλος Νικόλαος, Φραγκούλης Εμμανουήλ,
Θεοδοσοπούλου Ειρήνη

Ερ. Είσαστε ο γιος...;

Απ. Του Αντώνη, του ξακουστού Καρεκλά. Με λένε Γιάννη, Παπαδάκη στο επίθετο μας. Η τέχνη δούλευε ο πατέρας μου στις καρέκλες, όπως και εγώ, κάποτε, και μας έχει μείνει... δεν μας βρίσκεις αλλιώς. Καρεκλάς, του Καρεκλά ο γιος, Καρεκλάς και ο Αντώνης.

Ερ. Πότε γεννηθήκατε κύριε Καρεκλά;

Απ. Εγώ το 1921.

Ερ. Πού γεννηθήκατε;

Ερ. Εδώ στο Ρέδυμνο.

Ερ. Και η καταγωγή του πατέρα;

Απ. Από 'δω από τα Περιβόλια είναι η καταγωγή μας. Εκεί γεννήθηκε και εκείνος.

Ερ. Εσείς σε ποια ηλικία ακούσατε να παίζει ο πατέρας σας λύρα;

Απ. Μόλις άνοιξα τα μάτια μου και ένιωσα λίγο - λίγο τον κόσμο, μαζί με τον πατέρα μου. Με έπαιρνε και στα γλέντια, μ' έπαιρνε και εμένα και τη μητέρα μου. Κατάλαβες;

Ερ. Πότε πέθανε ο πατέρας σας;

Απ. Το '77.

Ερ. Και έπαιζε κάποιους συγκεκριμένους σκοπούς; Η Σούστα του Καρεκλά που λένε;

Απ. Ό,τι λένε, ότι δες έπαιζε, ότι θέλεις. Και ρεμπέτικα έπαιζε, και λαϊκά, έμπαινε στο καφενείο... Ερχότανε εδώ καράβια παλαιότερα και μόλις δε' να μπει, λέει «από πού είσαι κουμπάρε»; του έλεγε ξέρω εγώ, του λέει «από το τάδε μέρος» και άρχισε και του έπαιζε το σκοπό του, κάτι τέτοια. Ερχότανε

δε στα πανηγύρια ένα μήνα πρωτύτερα και τον γυρεύανε οι καφετζήδες, αυτός είχε ένα συνήθειο όπου έδινε τον λόγο του επήγαινε, δε μπα να του έταζες τον κόσμο. Λέει...

Σου 'πα πως θα 'ρθω, θα 'ρθω. Δεν υπήρχανε φώτα τότε στα χωριά, εκατεβαίνανε εδώ στο λιμάνι και βρίσκανε από τους ψαράδες κάτι λουξ, ψαρεύανε, τα κρεμούσανε εκεί, στο αυτό και γλεντούσανε στο πανηγύρι.

Ερ. Ο πατέρας σας ήτανε επαγγελματίας λυράρης, είχε κι άλλες δουλειές;

Απ. Επαγγελματίας ήτανε.

Ερ. Καρεκλάς μέχρι τότε ήτανε;

Απ. Πολλά χρόνια... Αυτός τα παρέττησε πολλά χρόνια, να πούμενε γιατί ύστερα χτύπησε, το '47 χτύπησε το ποδάρι του...

Ερ. Και εσείς έρχεστε εδώ στο λιμάνι και παίζετε;

Απ. Εδώ, εδώ ζω κι εγώ, βέβαια. Το καλοκαιράκι.

Ερ. Αυτή η λύρα που κρατάτε είναι του πατέρα σας;

Απ. Βεβαίως. Του πατέρα μου είναι. Έχω και άλλη λύρα, τη βροντόλυρα, αυτή είναι για τη σούστα και για τα πεντοζάλια. Τούτη 'δω λέγεται βιολόλυρα.

Ερ. Την βροντόλυρα την έχετε;

Απ. Όλα τα 'χω, όλα τα 'χω δώσει του παιδιού μου. Και στην αντίσταση που ήμουνα, όλα τα 'χω δώσει, γιατί είναι φοιτητής τώρα στο Ηράκλειο.

Ερ. Ο γιος σας μένει εδώ;

Απ. Εδώ μένει στα Τ.Ε.Ι. είναι απάνω. Θα μπορούσαμε κάποια στιγμή να τη δούμε τη λύρα και να την φωτογραφήσουμε, όχι να την πάρουμε.

Απ. Δεν ξέρω τώρα πότε θα έρθει, δεν ξέρω τα πράγματα, δεν μπορώ να σου πω τίποτα.

Ερ. Εδώ στα Τ.Ε.Ι. σπουδάζει ή στα Τ.Ε.Ι. του Ηρακλείου;

Απ. Στο Ηράκλειο. Στο Ηράκλειο.

Απ. Μα έχουνε βγάλει εδώ βιβλίο και έχουνε φωτογραφισμένη τη λύρα.

Ερ. Α, είναι.

Απ. Τώρα θα κυκλοφορήσει κάποιος φίλος μου δικηγόρος ένα βιβλίο για τα Χασάπικα που ήτανε παλιά επαέ, και μου 'δωσενε μια φωτογραφία μαζί με έναν Δασκαλάκη, κι είχε μαγαζί, ο Δασκάλης που λέγανε και έπαιζε λαούτο. Κι είναι μαζί φωτογραφισμένοι, αλλά μου λέει ο δικηγόρος μη τη

δώσεις κανενός αλλουνού, φίλος μου να πούμε, θα κυκλοφορήσει όπου να 'ναι. Ένα βιβλίο.

Ερ. Τη βροντόλυρα την είχε φτιάξει ο πατέρας σου; Επειδής...

Απ. Την είχε φτιάξει από δοκάρια, από κατράνι. Τα ένωσε, δύο τα ένωσε να πούμε και μετά την έφτιαξε.

Ερ. Αυτή η λύρα που παίζετε, που βαστάτε τώρα είναι αγορασμένη;

Απ. Όχι, δεν είναι από το εμπόριο, την εκάμαμε εμείς. Στα όργανα είμαι και εγώ, καρέκλες και όργανα με ένα ξάδερφο ο οποίος σκοτώθηκε στην Αλβανία. Και εγώ έχω βοηθήσει για αυτή. Πιτσιρίκος που βγήκα από το Δημοτικό.

Ερ. Και ποιος άλλος την έφτιαξε;

Απ. Ο πατέρας μου την έφτιαξε, αφού ήτανε η δουλειά του τέτοια. Καρεκλάδικο, κάνανε και έπιπλα, κατάλαβες! Όπως και την βροντόλυρα την έφτιαξε αυτός και γράφει απάνω Α.Κ. Αντώνης Καρεκλάς.

Ερ. Με τον Φουσταλιέρη τι σχέση έχετε;

Απ. Η μητέρα μου και η μητέρα του ήτανε αδερφάδες. Και ήμαστε σε μία γειτονιά παραπάνω, καθότανε.

Ερ. Τον είχατε γνωρίσει καλά;

Απ. Α! Μαζί μέναμε. Και στο σπίτι του πολλές φορές κοιμόμουνα να πούμε... Βέβαια, αφού ήμαστε σε μία γειτονιά.

Ερ. Το δοξάρι όπως το έχετε, τι είναι αυτό με τι τρίχες είναι;

Απ. Κοίταξε. Αυτό έχω βάλει τρίχες του ψαρέματος εγώ, από τότε που ζούσε ο πατέρας μου. Ήτανε μικρό νούμερο οι τρίχες και τσι 'βαλα. Δεν το ήξερα και το έβαλα έτσι για ενθύμιο, κατάλαβες! Το έχω κολλήσει εδώ, ναι αλλά δεν το σιάζω επίτηδες.

Ερ. Και από χορδές τι βάζετε;

Απ. Χορδές θάνω να...

Ερ. Του εμπορίου;

Απ. Αυτές εδώ. Εγώ θα τις κάνω; Το εργοστάσιο. Αυτές μου τις έδωσε ένας φίλος μου να πούμε, που φτιάχνει λύρες. Πάω καμιά φορά και του λέω πώς να φτιάχνει, κατάλαβες; Και μου τις έκανε. Αμα θέλω του λέω «γιάλυσε μου αυτή τη λύρα, γιάλυσε μου την και ξέρω εγώ».

- Ερ. Εσείς ήσαστε επαγγελματίας;
- Απ. Όχι, όχι, όχι. Δεν είμαι επαγγελματίας εγώ. Έτσι παίζω για χόμπι. Μια φορά κάναμε εδώ τη γιορτή του κρασιού οι ψαράδες εδώ πέρα, και έπαιξα καμιά φορά και εγώ έτσι, αλλά όχι επαγγελματικά, δεν έπαιξα εγώ ποτέ μου. Απασχολούμαι με τη θάλασσα...
- Ερ. Αν θέλαμε να μας παίξετε κάποιους σκοπούς χαρακτηριστικούς του Καρεκλά.
- Απ. Σας έπαιξα ένα, σας έπαιξα τον Σταφιδιανό.
- Ερ. Θέλετε να μας τους παίξετε έτσι λίγο να τους γράψουμε γιατί τώρα...
- Απ. Δεν τον έχετε γράψει αυτό που έπαιξα;
(Παίζει λύρα και τραγουδάει τον Σταφιδιανό)
«Άχι
Δεν θέλω
Δεν θέλω πλούτη και λεφτά
Δεν θέλω πλούτη και λεφτά να με περιφρονούνε

Αμάν, αμάν
Καλύτερα που 'μαι φτωχός
Καλύτερα που 'μαι φτωχός και όλοι μ' αγαπούνε».
- «Να 'μουν γιατρός αδάνατος
Ποτέ να μην
Ποτέ να μην πεθάνω

Των πληγωμένων τις καρδιές
Εγώ ήθελα να γιάνω».
- Ερ. Ο σκοπός αυτός;
- Απ. Σταφιδιανός λέγεται.
- Ερ. Του πατέρα σας;
- Απ. Ε! Βέβαια.
- Ερ. Κύριε Γιάννη παίξετε την Σούστα που έπαιξε ο πατέρας σας;

Απ. Όχι, δεν μπορώ να την παίξω σ' αυτή τη λύρα. Μόνο στη βροντόλυρα με τα κουδουνάκια. Κατάλαβες; Και σπάσανε και το δοξάρι το δώσαμε σε ένα έρανο μια μέρα, ο πατέρας μου δηλαδή και του σπάσανε το δοξάρι, και δεν βρίσκω τώρα κουδουνάκια μεταλλικά, γράφουνε τώρα ξέρεις εδώ.

Ερ. Ναι, ναι.

Ερ. Αυτή η λύρα είχε κουδουνάκια παλιότερα;

Απ. Όχι, αυτή η λύρα δεν παίζεται με κουδουνάκια. Τώρα κάτι καινούργιοι βάνουν στο δοξάρι κουδουνάκια, αλλά δεν πάει, δεν ταιριάζουνε. Η παραδοσιακή μουσική ήτανε λύρα και λαούτο, τώρα την έχουνε ξεφτιλίσει οι καινούργιοι. Βάζουνε νταούλια εκεί πέρα βάζουνε το 'να τ' άλλο να πούμε και ίσα - ίσα που κάνουνε το κεφάλι καζάνι να πούμε, τ' ανθρώπων.

Ερ. Θα μας παίξετε κάποιον άλλον σκοπό του πατέρα σας; Ή κάτι που ακούγατε από τον Φουσταλιέρη;

Απ. Ε! Αυτό το Όσο βαρούν τα σίδερα θα σας παίξω.

(Παίζει λύρα και τραγουδάει το Όσο βαρούν τα σίδερα)

«Όσο βαρούν τα σίδερα

Το μωρό μου

Βαρούν τα μαύ-, τα μαύρα ρούχα».

«Αμάν

Γιατί τα φόρεσα κι εγώ

Γιάλα, γιάλα

Για μιαν αγά-, αγάπη που είχα».

«Αμάν

Μα είχα και υστερήθηκα

Κόσμε ψεύτη

Θυμούμαι και, και στενάζω».

«Αμάν

Ανοιξε γη μέσα να μπω

Το μωρό μου

Κόσμο να μην, να μην κοιτάζω».

Απ. Αυτά θα τα δείξετε στη τηλεόραση, τίποτα, θα τα παίζετε;

Ερ. Αυτά είναι για μια έρευνα που 'παμε, που μελετάμε τις λύρες της Ρεθυμνιώτικες.

Απ. Ναι, θα βάλετε ξέρετε, θα πείτε ποιος παίζει, ξέρω 'γω.

Ερ. Βέβαια. Αλλοίμονο.

Ερ. Κύριε Γιάννη ο πατέρα σας, σας έλεγε ότι είχε μάθει τη λύρα από ποιον;

Απ. Μόνος του.

Ερ. Πιο παλιά από τον πατέρα σου;

Απ. Εκείνος παίζει... έχω φωτογραφία από όντα ήτανε δεκαπέντε χρονών στο σπίτι, ο πατέρας μου.

Ερ. Πιο παλιά από τον πατέρα σου ακουγότανε άλλα ονόματα λυράρηδων;

Απ. Εγώ ήμουνα αγέννητος. Εγώ γεννήθηκα το...

Ερ. Μετά, μετά, σου έλεγε για κάποιους άλλους;

Απ. Βγήκανε μετά. Βγήκανε να πούμε ερχότανε στο σπίτι, τους έκανε μαθήματα ο πατέρας μου. Κατάλαβες;

Ερ. Ποιοι ήτανε αυτοί; Θυμάσαι ονόματα;

Απ. Ναι, ένα παιδί ήτανε από τη Θοδώρα, εκεί από ένα χωριό, Μιχάλης λεγότανε Πλουμιστός. Διάφοροι τώρα να πούμε πού να τσι θυμάμαι τώρα, ερχότανε στο σπίτι. Το Μαρκογιαννάκη που παίζει το λαούτο το Γιαννιό, το 'χαμε κάπου έξι χρόνια στο σπίτι να παίζει με τον πατέρα μου. Αυτοί οι δυο πρωτοπαίξανε στο σταθμό πάνω. Και είχανε πάει στην Αθήνα, τον είχε βοηθά.

Ερ. Ποια χρονιά ήταν αυτό περίπου; Περίπου;

Απ. Πού να θυμάμαι, μπορεί να είναι και πενήντα - εξήντα χρόνια τώρα, εγώ μικρός ήμουνα τότες.

Ερ. Πριν από τον πόλεμο ήτανε;

Απ. Ναι, βέβαια. Και μου είχε βγάλει δυο ράδια, δυο μεγάφωνα είχανε στο Ρέθυμνο τότες σας και μου έστειλε γράμμα ο πατέρας μου και μου λέει έτσι θα παίζουμε την τάδε μέρα να πούμε στο σταθμό και το έβαλα εγώ στην Κρητική Επιθεώρηση, εφημερίδα εδώ πέρα και είχε μαζέψει όλο το Ρέθυμνος να τς ακούσει.

- Ερ. Ο πατέρα σας πότε γεννήθηκε;
- Απ. Αυτός τώρα πρέπει να είναι γεννημένος το '90 να 'ναι.
- Ερ. 1890...
- Απ. Κάπου γύρω στο 1900.
- Ερ. Πότε πέθανε;
- Ερ. Το '77 είπε.
- Απ. Το '77 πέθανε και ήτανε ογδόντα επτά χρονών. Έτσι δεν έρχεται;
- Ερ. Έπαιζε λύρα μέχρι τελευταία;
- Απ. Ναι. Καθόμασταν εδώ, ήτανε εκεί. Αυτό ήτανε κλινική και απέναντι καθόμασταν εμείς και βγαίνανε οι αρρώστοι απάνω στο μπαλκόνι να πούμε, και του λέγανε Αντωνάκη παίξε μας τη Σούστα ξέρω εγώ και των έπαιζε ο πατέρας μου. Ύστερα έπεσε, έσπασε το πόδι του και από κει έπαθε μόλυνση και πέθανε. Η λεκάνη κατάλαβες;
- Ερ. Μάλιστα.
- Απ. Αυτά είναι.
- Ερ. Θυμάσαι άλλους λυράρηδες που να είναι στην ηλικία του πατέρα σου, που έχουν πεθάνει τώρα, αλλά θυμάσαι κανένα όνομα;
- Απ. Ε, μετά θυμάμαι εγώ τον συχωρεμένο τον χωριανό μας, τον Μανώλη το Λαγό, το Μουζουδάκη το Γιώργη, τότε θυμάμαι αυτόν, κάποιος άλλος ήτανε μωρέ ακόμα. Τον Καραβίτη θυμάμαι, αυτούς θυμάμαι, δηλαδή και εγώ ήμουν μικρός τότε.
- Ερ. Δίσκους, δίσκους...
- Απ. Επειδή με έπαιρνε ο πατέρας μου με τη μάνα μου και πηγαίναμε στα πανηγύρια ξέρω 'γω, τσι βλέπαμε. Όπου ήτανε πανηγύρια εσχολούσανε όλα και ερχόντουσαν στου πατέρα μου εκεί που έπαιζε όλος ο κόσμος και οι ίδιοι οι λυρατζήδες ήτανε και χορεύανε.
- Ερ. Γιατί νομίζετε αυτό;
- Απ. Βέβαια. Μπορείτε να ρωτήσετε να μάθετε ποιος ήτανε ο πατέρας μου, εγώ λέω την αλήθεια.
- Ερ. Ξέρουμε, ξέρουμε ποιος ήτανε γι' αυτό και σε ρωτάμε.
- Απ. Μια χρονιά ήρθανε από την Πολωνία, ανιψιός μου είχενε ένα μαγαζί και ήρθανε δυο καθηγητές και μια κοπέλα. Και μάθανε πως είμαι του

Καρεκλά ο γιος και ήρθανε επίτηδες και τους έδωσα, δηλαδή, καλή ώρα όπως τώρα να πούμενε και ξέρεις τι μου είπε ο ένας; Ο πατέρας σου έπρεπε να είναι, σύμφωνα με τον Καζαντζάκη να του έχουνε κάνει άγαλμα. Και πετάχτηκε ο ανιψιός μου και λέει «άμα πεθάνει τότε θυμάστε»; Κατάλαβες;

Ερ. Άλλα αδέρφια είχατε;

Απ. Όχι μοναχογιός είμαι.

Ερ. Ο παππούς σας έπαιζε κανένα όργανο;

Απ. Δεν τον θυμάμαι καθόλου αλλά δεν έπαιζεν. Κανένας δεν έπαιζε.

Ερ. Κανένας από την οικογένεια;

Απ. Κανένας, μόνο ο πατέρας μου.

Ερ. Έχετε παιδιά εσείς;

Απ. Έχω ένα γιο.

Ερ. Παίζει λύρα;

Απ. Έπαιζε, αλλά δυστυχώς μου την άφησε. Την άφησε, την παράτησε, παίζει μια κιθάρα εκεί πέρα. Τα γράμματα θέλει, τα γράμματα.

Ερ. Από την πλευρά του Φουσταλιέρη παίζει κανείς τώρα λύρα;

Απ. Όχι. Όχι τίποτα. Ο γιος του είναι εδώ στο Καμαράκι, ο γιος του ο Νίκος.

Ερ. Α! Ο Νίκος.

Απ. Ο Νίκος, στο μαγαζί.

Ερ. Δεν κράτησε το ωρολογοποιείο;

Απ. Το έχει. Και έχει απέναντι...

Ερ. Κοσμηματοπωλείο.

Απ. Ναι. Μα δεν παίζει. Θα το έχει το μπουζούκι αυτός αλλά δεν παίζει κανείς όργανο.

Ερ. Τι σκοπούς έπαιζε ο πατέρας σας συνήθως;

Απ. Όλους τους έπαιζε. Όλα τα έχει παίζει. Καλαματιανά, τέτοια, όλα, όλα, ό,τι σκοποί υπάρχουνε, ξένα παίζει.

Ερ. Βαλς τέτοια έπαιζε, ο Καρεκλάς;

Απ. Έπαιζε κάνα δυο, κομμάτια τέτοια. Εκείνη την εποχή δεν περνούσανε εδώ πέρα τα τέτοια.

Ερ. Τι σκοπούς έτσι έπαιζε; Ποιοι είναι οι χαρακτηριστικοί σκοποί του Καρεκλά;

Απ. Δεν σου λέω, σούστες, πεντοζάλια, τέτοια να πούμενε, καλαματιανά, ξένα έπαιζε, νησιώτικα έπαιζε από όλα.

Ερ. Όταν λέτε ξένα, δηλαδή;

Απ. Αυτά που παίζουν στα νησιά, κάτι τέτοια, τσάμικα έπαιζε, από όλα. Ό,τι θε να ακούσει το έπαιρνε και το έπαιζε. Πολλές φορές εξυπνούσε και έπιανε τη λύρα και έπαιζε στο σπίτι τα μεσάνυχτα. Και του έκανα του λέω «πατέρα τέτοια ώρα λύρα»; Και μου λέει «ονειρεύτηκα ένα σκοπό» μου λέει και έκασε και τον έπαιζε όπως τον ονειρεύτηκε. Κατάλαβες;

Ερ. Δίσκους έγραψε;

Απ. Αυτούς που σας έπαιξα τώρα.

Ερ. Πόσους δίσκους έγραψε;

Απ. Τρεις έχουμε γράψει, μαζί με τον Φουσταλιέρη είναι. Σούστα, πεντοζάλια, αυτό... συρτό, Σταφιδιανό.

Ερ. Κανά συρτό θα θέλατε να μας παίξετε, έτσι για τέλος;

Απ. Έτσι για τέλος. Πρέπει να φύγω έχω και να πάω στο σπίτι τώρα. Ε, τι να σας παίξω, τώρα.

Ερ. Μήπως μπορούσαμε τον Σταφιδιανό να παίξουμε τελευταία;

Απ. Θέλει φωνή τώρα ο Σταφιδιανός...

Ερ. Δεν πειράζει όπως τον βγάζεις. Έτσι.

(Παίζει λύρα – τραγουδάει)

«Ωχ,

Να 'μουν γιατρός αδάνατος

Ποτέ

Ποτέ να μην πεθάνω

Των πληγωμένες τις καρδιές

Εγώ «θελα τσι γιάνω».

Ερ. Ευχαριστούμε πάρα πολύ. Ήτανε τιμή μας.

Ερ. Κύριε Γιάννη θα ήσαστε αύριο μεθαύριο να σας βγάλω μια φωτογραφία, αλλά δεν έχω την φωτογραφική τώρα μαζί μου.

Απ. Περάστε, αν είμαι. Έρχομαι εγώ από τις 11:00 και ύστερα έρχομαι, να πούμε.

Απ. Αλέξανδρο τον λένε, εκεί στο περίπτερο.

Ερ. Α! Μάλιστα.

Απ. Είναι ο το παιδί Αλέξανδρος, Άγιος Αλέξανδρος.

Ερ. Λοιπόν ευχαριστούμε πάρα πολύ να είσαστε καλά.

Ερ. Σας ευχαριστούμε να ήσαστε πάντα γερός και να παίζετε.

Απ. Σας ευχαριστώ.

(Ακούγεται σαν να μην έχει κλείσει το μαγνητόφωνο και ακούγεται η φωνή του Παπαδάκη, αλλά από μακριά)

Απ. Είχενε ένα παιδί και του έδειχνε. Δεν μπορούμε να το παίζουμε λέει, όπως ο πατέρας σου. Είναι και κάποιοι άλλοι βέβαια...

Ερ. Εσείς από τους σημερινούς ποιοι σου αρέσουνε ν' ακούς;

Απ. Κοίταξε, από αυτούς που είναι τώρα γύρω στα χωριά, δεν τους γνωρίζω όλους, δεν γνωρίζω.

Ερ. Όχι, απ' αυτούς που ξέρεις.

Απ. Είναι, ο Μπίκος, είναι ένας Παυλάκης... Σημερινούς τώρα, από τους δίσκους που ακούω, να πούμε, δεν παίζουνε, παίζουνε οι περισσότεροι να πούμε, παίζουνε άτσαλα, δηλαδή σκληρά δεν παίζουνε έτσι παθητικά να πούμε, να το νιώσεις. Άμα πονάς έτσι λίγο - λίγο, νιώθεις ότι είναι παθητικά. Εγώ μια μέρα έπαιξα σε ένα σπίτι, δικό μας σπίτι, ήτανε μια γυναίκα από το Ηράκλειο και λομαριάστηκε. Έπαιξα του συγχωρεμένου του Ροδινού το σκοπό έπαιξα και λομαριάστηκε η γυναίκα μέσα. Και έλεγε η γυναίκα «κοίταξε, παθητικά» λέει. Κατάλαβες! Έχω μάθει έτσι εγώ. Δηλαδή αυτό που θέλω να παίξω το νιώνω. Κατάλαβες; Έτσι είναι. Γιατί ετούτοι πάνε εκεί πέρα για να βγάλουνε λεφτά. Είναι επαγγελματίες οι άνθρωποι, να πούμε ξερώ 'γω. Παίζουνε εκεί πέρα... Στραβοί - κουτσοί που λέει στον Άγιο Παντελεήμονα. Έχουνε τα αυτά, τσι μπασαδόρους, τις καμουφλάρουνε, κατάλαβες! Κάποιος λυρατζής πάει και παίζει έτσι και μου λέει «Γιάννη, επήγαμε σε ένα γάμο και σηκωθήκαμε. Τα αυτιά μας λέει και σηκωθήκαμε. Να φύγουμε από τα νταούλια... φύγαμε» λέει. Ένας άλλος πάλι λέει «έπαιζε κοιμισμένα» και λέει «και νυστάξαμε εκεί στο

γάμο, να χορέψουμε δεν μπορούσαμε», το πιστεύεις; Όταν τα πατήματα που κάνει η λύρα, πρέπει να χορέψει και ο χορευτής. Έχω γνωρίσει πολλούς χορευτάδες είχα γνωρίσει λόγω του πατέρα μου, να πούμενε.

Ερ. Θυμάστε κανά καλό;

Απ. Ήτανε πώς; Ήτανε ο Σταμάτης ο Παπαδάκης, ήτανε ο Σταγκούρης ο Γιάννης, ήταν ένας Καλομενόπουλος ήτανε, μπορεί άμα ψάξετε παλιούς μπορεί να βρείτε και στη φωτογραφία, είχανε πάει και στην Αλεξάνδρεια. Με τον συχωρεμένο το Λαγό, τον Μπαξεβάνη, είχανε πάει με τις στολές τις κρητικές, αλλά ήτανε καλοί χορευτάδες.

Ερ. Ο πατέρα σου χόρευε;

Απ. Κοίταξε, μια φορά τον θυμάμαι στη ζωή μου και έδωσε τη λύρα αλλουνού να πούμε και χόρευε.

Ερ. Ήρθε στο κέφι, δηλαδή.

Απ. Ξεκίνησε από δω και πήγε εκεί πέρα. Ύστερα έπαθε το πόδι του, τι να πούμε και...

Ερ. Τραγουδούσε ο πατέρα σας;

Απ. Η μάνα μου τραγουδούσε πολύ καλά. Χόρευε και η μάνα μου σούστα καλά.

Ερ. Ο πατέρα σας τραγουδούσε;

Απ. Ο πατέρας μου μέχρι τελευταία ήτανε λέρι η φωνή. Λέρι. Ξέρεις τι θα πει λέρι η φωνή; Ζωηρά. Ογδόντα επτά χρονών ο άνθρωπος να πούμε. Κοίταξε. Αυτός επήγαινε στο... Έκανε και μια βδομάδα να κλείσει μάτι. Τσι γάμους, τα πανηγύρια, συνέχεια. Τότε δεν υπήρχανε συγκοινωνίες και έφευγε από 'δω να πούμε και κατέβαινε τσι ποταμούς μου έλεγε να πάνε να βρουνε μια συγκοινωνία στο δρόμο να πάνε σε άλλο χωριό να παίξουνε. Ετελείωνε εδώ το πανηγύρι; Να πάει εκεί. Την άλλη μέρα να πούμε, πήγαινε αλλού. Να πάει στα Μυριοκέφαλα, να πάει δεξιά αριστερά μου τα έλεγε αυτός. Μια φορά κιόλας είχε τον Μπαξεβάνη, μικρός ήτανε ο Μπαξεβάνης, μικρότερος από τον πατέρα μου, είχανε μπει σ' ένα ποτάμι για να πάνε σε ένα άλλο χωριό να παίξουνε, τότε γυρίζανε φευγόηχοι, που λένε, φευγόηχοι, ξέρεις τώρα κλεφτουριά, φονικά, κάτι τέτοια γυρίζανε. Νύχτα τώρα στο ποταμό μέσα και πετάγεται ένας μπροστά και λέει «αλτ, στον τόπο λέει μωρέ» και λένε αυτοί «και εσύ στον τόπο» του κάνει ο πατέρας μου. Γιατί αυτός... ενώ

ο πατέρας μου ήτανε ψύχραιμος. Λοιπόν... και λέει «καπετάνιε, ο Καρεκλάς είναι». «Μα την Παναγία», λέει. «Φώναξε τον να έρθει επαέ». Και κάτσανε στον ποταμό και παίζανε όλη νύχτα και τότε φορτώσανε ένα πρόβατο σφαγμένο.

Ερ. Έτσι ε!

Απ. (Γελάνε)

Έτσι κι έτσι. Η Τασία της μάνας μου της συχωρεμένη, αλλά ο Μπαξεβάνης έτρεμαν τα πόδια του να πούμενε απ' τον φόβο του, τους είδε με τα γένια, με τα όπλα να πούμενε, εκείνη την εποχή, άνθρωπος της πολιτείας να πούμε και δεν ήξερε ο άνθρωπος να πούμε. Τους είδε με τα όπλα και τρόμαξε. Θα 'τανε γέρος. «Δικοί μας είναι οι ανδρώποι μην φοβάσαι». Και συνήλθε ο άνθρωπος.

Ερ. Ο πατέρας σου ήθελε να μάθει έτσι σε παιδιά λύρα, τότε, προσπαθούσε να βρει κανένα;

Απ. Κοίταξε, ήρθανε μερικά παιδιά, δεν σου λέω έξι χρόνια είχανε το Γιαννιό, είχαμε ένα Μιχάλη από κει πέρα, εν τω μεταξύ αρρώστησε και η συχωρεμένη η μάνα μου και δεν είχαμε κέφι να πούμε, κατάλαβες; Είχα επτά χρόνια στο κρεβάτι τη μάνα μου, εγώ αδερφάδες δεν είχα τίποτα, και την αφήσαμε τη δουλειά έτσι, εκείνος έπαιζε μέχρι τελευταία λύρα.

Ερ. Με ποιον έπαιζε συνήθως;

Απ. Με αυτόνε που 'κανε το μαγαζί εκεί που σας ελέω Δασκαλάκης λεγότανε, έχει πεθάνει και αυτός, ο μακαρίτης ο Λευτέρης. Το μαγαζί έχει, στο λιμάνι έπαιζε συνέχεια.

Ερ. Λαούτο έπαιζε αυτός;

Απ. Ναι. Έπαιζε μπουζούκι, τα μαντολομπούζουκα που λένε, που είναι με... όχι μπουλγαρί, σαν στου ξαδέρφου μου του Στέλιου... με τέτοια που ήτανε... με ντούγιες. Ναι.

Ερ. Με λαούτο τον θυμάστε να παίζει ο πατέρας σας;

Απ. Δεν σας λέω με τον Μπαξεβάνη, με σαντούρι έπαιζε, σαντούρι ήτανε ένας... Μιχαλάκη τότε λέγανε και ήτανε πρόσφυγας από πάνω, παίζανε ταχτικά, σαντούρι.

Ερ. Με μαντολίνο;

- Απ. Και με μαντολίνο έχει παίξει, αλλά όχι ταχτικά, σε γλέντια έπαιζε να πούμενε... συνήθως με λαούτο.
- Ερ. Με ένα λαούτο;
- Απ. Με ένα λαούτο.
- Ερ. Τον θυμάστε ποτέ με δύο;
- Απ. Αυτή ήταν η εποχή. Έπαιζες με ένα λαούτο και καταλάβαινες πραγματικώς Κρητικά. Τώρα βάζουνε τουμπελέκια, βάζουν κιθάρες, βάνουν το 'να τ' άλλο να πούμε εκεί πέρα. Δεν είναι η κρητική μουσική έτσι. Άμα μου βάλεις εμένα εκείνο το τούμπανο, πώς το λένε κείνο 'κει και παίζει να πούμε...
- Ερ. Τον θυμάστε καθόλου να παίζει με δυο λαούτα;
- Απ. Ε, κοίταξε, εγώ δεν τον θυμάμαι αλλά ίσως να παίζει έξω. Κατάλαβες; Δεν με τραβούσε κάθε μέρα εμένα στα γλέντια. Πιτσιρίκος ήμουνα και εγώ, σχολείο πήγαινα.
- Ερ. Εσείς έχετε κάτι να πείτε σχετικά με τη σημερινή κατάσταση, δηλαδή σας αρέσει έτσι αυτό το...
- Απ. Δηλαδή η ιστορία όπως περνάμε θέλεις να πεις;
- Ερ. Πώς περνάμε; Εγώ ήμουνα στην εθνική αντίσταση και τώρα δέκα χρόνια μας δίνει είκοσι δυο χιλιάδες δηλαδή εξήντα έξι ευρώ. Εκεί μας τα 'χουν σταματήσει. Παίρνω μια συνταξιούλα να πούμε του ΟΓΑ εκατόν ενενήντα ευρώ. Τι να κάνουμε; Γι' αυτό κάθομαι εδώ πέρα να βγάλω κάτι τις... να πλερώσω τουλάχιστον το ενοίκιο του παιδιού μου εκεί πέρα, στο Ηράκλειο. Κατάλαβες; Τι να πω;
- Ερ. Ναι. Την λύρα την παίζετε σπίτι σας;
- Απ. Καμιά φορά, καμιά φορά.
- Ερ. Ναι. Μάλιστα. Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ.
- Ερ. Ευχαριστούμε και πάλι κύριε Γιάννη.
- Απ. Να πάτε στο καλό.